

osončenih ploskev povezal in prepletel tudi v bolj zapletene arhitektonske mreže likovnih prvin, ki jih na njegovih »arhitekturah slikarskega prostora« poživlja v jasno obrisanih ploskvah razparcelirana svetloba. Utripajoče bivanje narave je kanaliziral v samostojno likovno življenje in ga preoblikoval v abstrahiran likovni organizem, ki pa vendar ni docela odtrgan od naravnih impulzov z njihovimi motivnimi izhodišči, ampak jih skuša le sintetično kristalizirati in zajeti njihovo brezčasnost, tako kot je to v načelu storil že prvi od modernih evropskih umetnikov, predhodnik kubistov Paul Cézanne. Pričujoča slika je še nekje sredi tega procesa, radikalnejše Didkove podobe pa se kot študijske analize ponekod približujejo celo ponazoritvam pedagoških postulatov, ki izhajajo iz prav izjemnega pedagoškega erosa. Ta je umetnika tako prežarjal, da si je želel privzgojiti večjo likovno kultiviranost kar najširšemu krogu ljudi. Zato se je posvečal tudi oblikovanju uporabnih predmetov in tiskovin ter opremljanju notranjosti tovarn, hidrocentral in šol, ki jih je hotel humanizirati, zaman pa je skušal uresničiti tudi likovno obdelavo celotne notranjščine jedrske elektrarne v Krškem, pri kateri naj bi bila iz barvne razporeditve razvidna celotna funkcija objekta.

S takimi pogledi je Zoran Didek opazno vplival tudi na posamezne njegovim zgleodom in nasvetom sledeče slikarje, predvsem tiste, ki so se ob razglašanjem pogrešanju konstrukcijskega izročila v naši umetnosti usmerili v duh postkubizma in se specializirali tudi v pariški šoli postkubista Andréa Lhota; to pa jih je, kot je komentiral že Marijan Tršar, lahko zapeljalo v slogovno okostenelost ali pretirano doktrino, ki se je včasih niso mogli več otresti, medtem ko je sam Didek vedno vse le na novo preizkušal in ni zapadel v dogmo. Svoj zadnji, predsmrtni cikel krajinskih slik z motiviko drevja ob Krki je naslikal celo v prese- netljivo hlastnem, vehementnem impulzu, ki pa očitno temelji na njegovi veliki študijski izkušnji, saj je tudi v sočni, le navzven improvizirani svežini slikarjevih premišljeno odmerjenih zamahih zajet tako zgoščen red, da so drevesa videti kot vzbrsteli kristali, arkadijsko

zveneči v pastoralni zelenini, ki je njegova osnovna, z naravo ob Krki prepojena 'dolenjska' barva.

Z vsem takim snovanjem je bil Zoran Didek optimistično svetel slikarski teoretik in navdihujoč pedagog ter vzgojitelj, ki je med pedagoškim delom uresničeval tudi samega sebe in ob vsej težnji po urejanju kaosa ostal do zadnjega odprt za enigmatična sporočila o skrivnostnih zakonitostih življenja, stoječ kot prosojen slikarski premerjevalec in preurejevalec sredi narave, ki jo je občudoval, se z njo krepčal in zatapljal svoj pogled v njeno večno lepoto. Sámó razbiranje slikarske »parcele« z njenimi »kotami«, ki se mu umetnik na sliki posveča, pa nam iz avtorjeve spominske podzavesti morda celo nehote signalizira, da je bil slikarjev oče geometer.

Če se posebej sprehodimo še po pokošenem rumeno-zelenem travniku na sliki, opazimo ob njegovem senčnem desnem robu nekaj negeometrijskih madežev, ki očitno niso plod študijskega procesa, ampak so prej droban odtis neznanega

naključja, ki »geometriško-pedagoški« tlorisni načrt Didkove likovno čiste ploskve kvečjemu dodatno »ornamentira«. Slikar je leta 1962, ko je sliko obešal za razstavo v novomeški knjižnici, izvor teh madežev moji tedanji otroški radovednosti tudi sam pojasnil in mnogo pozneje sem v pesmici *Zoran Didek in mačka* to njegovo pojasnilo komentiral. ◀

Milček Komelj

Zoran Didek in mačka

*Ko sliko za razstavo je pripravil,
o njej mi Zoran Didek je takole pravil:
'Še preden se je krajina posušila,
se mi po njej je mačka sprehodila.'*

*In kaj vestni Didek je napravil?
'Pustil sem jo, kot je bila, ne da bi jo popravil.'
To storil Didek je, ki zanj velja,
da slikal s čistim, jasnim je razumom.*

*Ko čakal s pritajenim je pogumom,
da v umetnino stopi sled srca,
mu strogo skonstruirana pravila
je najprej mačja tačka pohodila.*

